

plešee =
8 dnech po rabi
in gospodje in
pridolobitev las.
„Mos Balsam“
liva med 8-14
lasai takoj nasti.

otovini =
atal brez brade,
e tako jamstvo
simo pred potu-

m popolnoma za-
endar krepki. Po
a balzama. Hva-
priporočam. Tr-
o sem pa rabila
resen. Ny Vester-
o špecialno tr-
mark.

ria-
cikelní
modeli 1909.
a gotov denar:
- biciklni K
160 (fino cestno
kolo).
200 (najfinje-
na kolesa).
240 (isto).
- Glöckeslager.
keine po 80,
na obroke samo
anagniesedeno-
mu. Na zahtevanje
je osn. Styra-
fabrikati, in naj-
biciklene kakor

zae dele bici-
ne cevi (Luf-
tel).

tsch,
raje 220
rediče. —
cer fabrika posa-
ravnatna osebam.

daune.
belo K 4—, prima
globojata vrata K 8—,
2—, od 5 kli na-
184

m dveha blazino-
novim stivim, čebre-
—, dasne K 24—;
glavo K 3—, 350,
10— naprej franko
Schmerwald.

na drugemu blagu za
meni ali denar nazaj.

ih trt
aling, traminec, beli
in sort. Podlaga je
on. Imam tudi be-
aprje po 30 v. l. na
poroden se 215

Č, —
ava, Kranjsko. 215

anke v Ptaju.

„Stajerc“ izhaja vsaki
petek, datiran z dnevom
naslednje nedelje.

Naročna velja za Av-
strijo: za celo leto
3 krone, za pol in dežet
leta razmerno; za Ogr-
sko 4 K 50 vin. za celo
leto; za Nemčijo stane
za celo leto 5 kron, za
Ameriko pa 6 kron; za
drugo inozemstvo se
računi naročnino z ozi-
rom na visokost pošt-
nine. Naročnino je pla-
čati naprej. Posamezne
Stev. sepodajo po 6 v.

Uredništvo in uprav-
ništvo se nahaja v
Ptaju, gledališko po-
slopje stev. 3.

Dopisi dobrodelni in se
doprijemajo zastonj, ali
rokopise se ne vrata.
Uredniški zaključek je
vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo
ni odgovorno. Cena
oznanil (inscravor) je
za celo stran K 64, za
1. strani K 32, za 1.
strani K 16, za 1.
strani K 8, za 1.
strani K 4, za 1.
strani K 2, za 1.
strani K 1. — Pri ved-
kratnem oznanilu se
cena primerno zmaga.

Štev. 12

V Ptaju v nedeljo dne 2. maja 1909.

X. letnik.

Cenjeni deželnozborski volile!

Se par tednov in treba Vam bode zopet z volilnim listkom v roki odločiti, kdo da naj v deželnem zboru štajerskem zanaprej zastopa Vaše gospodarske interese. Blizajo se namreč deželnozborske volitve.

„Stajerc“ na predna stranka postavlja je svoje kandidate v štirih volilnih okrajih. Zato treba tudi, da povemo svoje nazore in svoje mnenje o celem tem volilnem boju.

Najprve bodi eno pribito: za nas je deželni zbor postavni zastop, ki ima izvršiti le gospodarske naloge in se torej ne sme in ne more pečati s političnimi vprašanji. Politike se dela dovolj v državnem zboru in mislimo, da so avstrijski kmetje k politike že davnog do grla siti. V deželuem zboru pa naj mirujejo političarji. Kajti deželni zbor ima edino sveto naložo, porabiti koliko mogoče koristno za deželno v obliki krvavih davkov plačane denarje. Z drugimi besedami povedano: **Deželni zbor ni in ne sme biti političem, deželni zbor je in ostane gospodarski zastop.**

Vsakdo, kdor misli pošteno z našim vlogom štajerskim ljudstvom, priznal bode, da je to stališče pravilno. Kajti ne pozabimo, da je treba v naši deželi že mnogo, mnogo gospodarskega dela, mnogo truda, mnogo žrtev, predno bodemo lahko rekli, da nam gre bolje. Vkljub temu, da je deželni zbor štajerski dolezj svoje dolžnosti, v kolikor mu je bilo to mogoče, storil, treba je še mnogo, mnogo dela. Štajerska dežela, zlasti pa spodnjestajerska naše pokrajine so v veliko meri kmetijske. Treba bode torej, da deželni zbor štajerski stavi potrebščine k metov in obrtnikov v ospredje, da prične enkrat z delom za zboljšanje kmetijsko-obrtniškega položaja. Na Korotkem, kjer so naprednjaki v deželnem zboru v veliki večini, uresničili so že razne zavarovalne kmetijske družbe, n. pr. zavarovalnico za živino itd. Korotka deželica je pokazala, da stoji vse svojega naprednega zastopa na stališču, da „Hat der Bauer Geid, hat es die ganze Welt“, torej, da se more kmetijstvu na noge pomagati. Temu cilju moramo tudi mi na Štajerskem slediti. Ves drugo je po našem mnenju postranka star. Kmetijstvu in obrtništvu pomagati, na noge pomagati, to mora biti naše geslo. Kajti lepa naša štajerska dežela propadla bi s propadom našega kmetijstva. Uničite štajerskega kmeta in uničili boste štajersko deželo! . . .

V znamenju tega stališča smo stopili, mi „Stajerc“ naprednjaki svraženi boj. Mi ne vlačimo ne politike, ne narodnosti, ne vere v ta boj. Mi pravimo in ponavljamo le vedno iz novega: **treba ram je dobriga gospodarstva;** treba je, da se nam odvezne previsoke davke, da se nam omogoči ostati v domovini, da se nas ne žene na buben! Tega je za nas štajerske kmete in obrtnike treba, drugega pa ne!

Nasi na sprotniki, — „narodnjački“ ali „liberalni“ in „klerikalni“ pravki, — ne poznajo tega stališča. Oni se ne brigajo za take „malenkosti.“ Gospodarski poležaj ljudstva jim je deveta brig. Tem ljudem je pad vse eno, ali je slovenški kmet dober posestnik ali pa berač: glavno jo, da vpije vedno in povsod, da je „Slovenec“, kakor da bi to celi svet zanimalo. . . Slovenec, Slovenec in desetkrat Slovenec, — to je ves program prvaštva. Za pravki so tisti kmetje, ki po goščinah zapravijo svoj denar in svoje zdravje in vpijejo „Hej Slovac“, — več vredni kakor pošteni slovenški kmet, ki dela in storii svojo dolžnost, v ostalem pa živi sločno in mirno s svojim nemškim sosedom. Dubovnik naj bude še tako dober, pravkar ne dopade, ako ni politikujoči far ter hujščak, ako ne zlorablja priznico in spovednico v svoji namene. In tako je tudi z drugimi stanovi. Skupno povedano: Medtem ko se gre na prednjakom edino za gospodarsko delo v deželnem zboru, hočejo pravki tem kakor povez s svojo nesrečno politiko vse zastupiti. Pri laseh hočejo vpleteti pravki politiko v deželnem zboru. Samo zato si zmage želijo, da bi zamogli i tam svojim „ciljem“ služiti. Kam da bi priveda tja prvaška politika v deželnem zboru, to nam dokazuje sozdna, pravkar takoj na srce priraščena dežela Kranjska: **Zadolžena je prvaška Kranjska čez noseča, vključno temu, da se ji je prifehalo ogromne množine denarja.** Kranjska dežela je tako rekoč bankerotna. Tega dejstva ne premislio pravki. In mi naj bi sledili, tej prvaški politiki? Mi naj bi porabili svoje gospodarske naloge samo zaradi pobith političnih fras? Mi naj bi postal berač samo zato, ker govorijo kranjski rečetarji štajerski slovenščini podobni jezik? . . . **Ne in stekrat ne!** Pravki naj se bojijo za svoje politične cilje kjerko in na kakšni način karkoli; — ali štajerski deželni zbor bodi ohranjen za gospodarsko delo!

Stvarnega, poštenega ne morejo prvaški hojskači nicesar proti štajerskemu deželnemu zboru reči. Kajti na Štajerskem plačujejo veliko manj deželnih doklad in imamo veliko manj dolgov nego na Kranjskem. To je pribito dejstvo, katerega ne spravi nobena laž iz sveta! Tega pravki tudi ne upajo poizkusiti. Zato pa mejo prazne fanatične fraze med ljudstvo, ki vplivajo tako kakor učnega žvepljenka na slameni streh. Pravki kažejo na revčino slovenskega ljudstva, katero so s zmišljenimi z brezvestno svojo politiko, in vpijejo pri tem: „Proč od Grada!“. Kaj pomeni ta bedasti klic? To pomeni: proč od Grada, proč od štajerske dežele in tja k Ljubljani, tja na Kranjsko. Pravki obeh, liberalne kakor klerikalne stranke, hočejo razbiti Štajersko in hočejo nas spodnjestajerske prebivalce zdržati s Kranjsko, da bi morali potem mi z našimi župi plačavati kranjske dolgove. To je globoka zmes prvaškega klica: „Proč od Grada!“. In to načelo se strinja s celotnim prvaškim političnim programom. Ta prvaški program bodo razbiti celotno Avstrijo in urešniti na njenih razvalinah „jugoslovansko državo“. Zato so se pravki tudi v zadnjem času tako navdušeno zavzemali za Srbe . . .

Veleizdajalstvo, to je tista točka, ki združuje pravake klerikalne in narodno-liberalne stranke.

Temu veleizdajalskemu stremljenju se mi štajerski naprednjaki zveda nikdar pridružili ne bodo. Nam je naša zelena domovina prekrasna, da bi jo hoteli razkositi in prodati. In že zato se bodo vedno borili proti prvaštvu, naj potem nastopa v tej ali oni obliki. Sicer pa imamo tudi že druge pomislike proti postavljenim prvaškim kandidatom. Mi „Stajerc“ naprednjaki smo stali namreč od začetka naše stranke sim na stališču, da kmet naj voli kmeta. V svojem delu, v vzdržanju posesti, v pridobitvi divljenskih sredstev in plačevanju davkov, — v vsem tem sta bila kmet kakor obrtnik dolest vedno samostojna in zmožna. Za vse to se ni nikdar in nikjer noben vrag ni brigal. Ali kadar zahteva kmet za izpolnjene svoje dolžnosti tudi gotove pravice, takrat vpije nakrat prvaški voditelji, da je „kmet prenoven“. In nakrat pridejo prvaški gospodje in mažejo kmetu med okoli ust in se mu ponujajo, kaj je politični jerobi. Vsak 20 letni kaplan, vsak čevljanski ſtribar hoče biti zdaj „kmetski voditelj“, — kmet ima nakrat toliko „rijatejjev“, da bi z njim lahko krave futral . . . Resnica, ki ze ne da zatajiti, je: da prvaška „narodna stranka“ (liberalci) obstoji večinoma iz učiteljev in advokatov, uredniški učitelji in advokati sodijo v njenem glavnem celoru, njen načelnik je dežtar. In to naj bi bila „narodna“ ali „ljudska“ stranka?! Hmhmhm! Mi pravimo, da je „narodna stranka“ taborišče prvaških učiteljev in dohtarjev. Zato je postavila tudi celo vrsto kandidatov, ki niso kmetje, ki morda niti gospodje, ki si ne razločijo . . . Ednsko je s klerikalno stranko, ki se imenuje po knjicu „kmetsko zvezzo“, medtem ko je prvašprav edino društvo politikujočih duhovnikov. Kaj razumejo črnošolarji in kaplani od kme-

tijstva? Niti pečenega boba niso še pridelali. Interese teh ljudi so interesu kmeta naravnost nasprotni. Kmet hoče malo davka, — duhovnik pa zahteva višjo plačo, ki se plačuje seveda edino iz kmetskih grošev. Kmet zahteva male štolnine v zmislu zakona; far pa računa, kakor se mu do pada in poljubi. Z eno besedo: k m e t s k e i n d u h o v n i š k e i n t e r e s e š e n i s o e d n a k e . Zato skušajo duhovniki politične sorte kmeta čim bolj neume obdržati, da bi jih čim bolj izkorisčali. Nad tem dvoema strankoma stoji n a p r e d n a Štajerčeva stranka. Nje glavni in edini cilj je zboljšanje gospodarskega položaja potem združenega dela vseh, ki čutijo Štajersko. Na tem našem starem programu stojec, prihajamo i letos s svojimi kandidati, ki so:

I. Za sodnijska okraja Ptuj-Ormož:

1. Jožef Ornig, veleposestnik v Ptiju.

2. Johann Visenjak, veleposestnik v Slomih.

II. Za sodnijska okraja Slov. Bistrica - Konjice:

Ludovik Kresnik, posestnik v Črešnjevcu.

III. Za sodnijske okraje Maribor - Sv. Lenart - Gornja-Radgona - Ljutomer:

1. Franc Senekowitsch, posestnik v Leitersbergu.

2. Dominik Koser, veleposestnik v Spodnji Gasteriji.

IV. Za sodnijske okraje Slovenj-Gradec - Mahrenberg - Šoštanj:

Anton Kalischnig, veleposestnik in gostilničar v Breznu (Fresen).

Kmetje, združite vasi, ki ste neodvisni od faroviškega in prvaškega dohtarskega vpliva svoje glasove na imena teh kandidatov.

Voljeni odbor.

Napredna zmaga v okraju ptujskem zastopu ptujskem.

Z zadnji številki našega lista vabili smo veleposestnike, naj se vsi udeležijo volitv, naj se udeležijo bitke med pristaši gospodarskega dela in nasprotinci. Opominjali smo veleposestnike, da na njih leži odločitev. In glej! Nismo zastonji se trudili, izid volitve dne 27. t. m. nam je ves trud poplatil in nam pokazal, da so veleposestniki ptujskega okraja možje, ki vejo ocenjavati gospodarsko delo ki ga je dosedanji napredni zastop deloma dovršil, deloma pričel. Oddali so svoje glase naprednim volilcem in tako smo dosegli, da smo zmagali, slijajno zmagali nad prvaki, nad nasprotinci vsakega pozitivnega, gospodarskega dela. Prvaki so napeli vse moči a pomagalo jim vse ni. Že v volilni komisiji smo zmagali z 10 glasovi. Tako jih je padla korakja v hlačice, in — zginili so ko kafra. Pri glavni volitvi oddanih je bilo za naše kandidate po 87 glasov. Veselje kmetov v je n e p o p i s n o , prvaki so poparjeni, izid te volitve jih je iznenadil, da se dolgo ne bodo mogli opočiti. Naši izvoljeni kandidati v skupini veleposestva so slediči gospodje:

1. Martin Čeh, veleposestnik pri sv. Marki.
2. Franc Čeh, veleposestnik v Levanjcih.
3. Richard Klamer, grajčak v Ebensfeldu.
4. Anton Merkuš, veleposestnik v Gornji Pristavi.
5. Jožef Ornig, veleposestnik v Ptiju.
6. Kvido pl. Pongratz, grajčak v Dornovi.
7. Maks Straschill, veleposestnik na Bregu.
8. Jakob Šampa, Veleposestnik v Levanjcih.
9. Franc Schosteritsch, veleposestnik pri Sv. Vidu in
10. Maks Ulm, grajčak v Zaverču.

Vidimo, da so izvoljeni sami resni možje, ne politični kašparli, možje, ki so v celiem okraju poznani kot vrli gospodarji in naprednega, poštenega mišljenja.

A k volitvi nazaj. Mi naprednjaki zbirali smo se pri Osterbergerju, prvaki pa pri Brenciu in Mohoriču. Tako so misili vsakega, ki bo šel proti pisarni okrajnega zastopa volit, v svoje zanke vloviti. Posebno pri Brenciu na govarjali so napredne kmete, naj se prvakom pridružijo, a marsikateri prvaki glavač je sprevadel, da z našimi kmeti ni tako lahko ravnavti, kakor z prvaškimi ali klerikalnimi poturicami, ki nimajo svojega mišljenja, marsikateri glavač slišal jih, da so mu še dolgo donela ušesa. Ko so prvaki pri volitvi v volilno komisijo pogoreli, sliši se kakor poparjeni, na čelu, kot prvi zginili so voditelji prvakov, dr. Jurijela, Brencič in minoritski župnik Vaupotič. Jurijela, edini prijatelj dvomljive eksistence hofrata Ploja, general Sloga, najpoddlejšega lista, duševni oče vsega prvaškega gibanja v našem okraju si je sedel med dvema stolčema na tla. Sprevidel je, da le resnica velja, nič ni pomagalo vse laganje po „Slogi“, kmetje, naši kmetje so že prepametni, da bi vsaki éverki verjeli, oni so videli, kaj je dosedajni zastop storil in zato so odali svoje glase izku-

šenim kandidatom. Miha Brencič! Mostovi ostali bodo iz cementa, nikdar več ne bode se dalo več ne lesi takor lahko kar tisočne zaslužiti. To je vredno, da človeka za nekaj dni zapusti veselje, videlo se ti je, da si žalosten, ker ti je zginila nada, spet dobre „káste“ delati. Voditelj prvakov bil je tudi minoritski župnik Vaupotič, pater, debel ko prasec. Tadi ta je prišel volit, vkljub temu, da bi imel dosti povoda ostati doma. Človek, ki kot duhovnik takra pisemca piše, naj se boji sonca in naj se skrije pred vsemi poštenimi ljudmi. Vaupotič, kaj je s pisnji, ki se pričenjajo z „mein liebes Ir!“? Zakaj se imenuje v teh pismih „Mörder“ (morder) zakaj se imenuje „Erb schleicher“. Kje si se tako natanko naučil o mesečni blezni šenšk, o kateri tako temeljito razpravlja v svojih „liberbrileh“. O teh pismih še spregoromo in Vaupotič spregororili bomo zelo natanko! Poskusili bomo priti na sled, za kak trud si si zaračunil pri tvoji „Ir“ par sto kron.

V sredo 28. t. m. volila je skupina najvišjih davkoplačevalcev, in tudi ta dan je bil dan z m a g e n a p r e d n a j a k o v , enoglasno so bili izvoljeni naši kandidati, in sicer gospodje:

1. Kubeck Maks pl. grajčak v Ankenštajnu.
2. Hellin Franc, grajčak v Sternalu.
3. Fürst Jozef, posestnik v Ptiju.
4. Fürst Konrad, vinski trgovec v Ptaju.
5. Fichtenau dr. Sixtus pl. odvetnik v Ptaju.
6. Hutter Simon, industrije v Ptaju.
7. Schwarzhnigg Otto, trgovec v Monsbergu.
8. Kasper Johann, hranilnični direktor v Ptaju.
9. Susek Karl, posestnik na Bregu pri Štajerčevu.
10. Windisch Andreas, veleposestnik na Bregu pri Ptaju.

Ta dva volina dneva zaslužita častno mesto v zgodovini okrajnega zastopa ptujskega. Ta dan je ne samo za nas velepozenben, zapolnili si ga bodo tudi prvaci. Zdaj, ko smo videli, da so kmetje ptujskega okraja zdravega mišljenja, zdaj lahko za vselej damo prvakom nauk: „Prod vaše roke od našega okrajnega zastopa“. Sami so si prvaki jamo kopali, njih laži so jim kopale grob ter jih pogreznile. Zastonj so si najeli godce od sv. Urbana, zastonj so bili izdatki za možnarje in smodnik. Zmaga ni prisla. Ko so tako kladivno zginili, pozabili so na muziko, pozabili na „pünfer“ brez muzike popihal jo je generalni štab, Jurtela, Brencič in Vaupotič, pridigar mira in ljubezni domov.

O izzidu volitve v zadnjih dveh skupinah poročamo pribodojč.

Za danes pa iskrena hvala Vam nevstranjenim kmetom, ki niste slušali ne farja ne pravaka, ampak volili po Vašem preprčanju. Hvala Vam napredni veliči, iskrena častitka pa tuti Vam izvoljenim, naprednim kandidatom!

Politični pregled.

Slov Bistrica. Kmetje! Pozor. — Zopet se potikajo, in hinnjo po vseh gospodskih prilizuni ter nam ponujajo in vasiljujejo kandidate za deželnozborske volitve. — Pa kakšni so ti kandidati, učitelji, oštrirji, dohtarji, duhovniki. — Ali imajo ti ljudje srce za nas, ali poznajo ti gospodje kmetsko trpljenje, težave, britnost, splošne kmetske razmere? — Ne, in stokrat ne, ker ni mogoče. — Nas izkorisčujejo za svoje namene, naše glasove potrebujojo za svojo lastno korist. Zdaj nam zopet vse najboljše obetajo da nas vlojijo, potem pa se za nas celo nič ne brigajo. Dovolj nana je jasno pokazal zdajni državni zbor, kaj nam se je vse obetalo pred volitvijo in kaj se zdaj tam za nas storii, nič in celo nič. — Priskrabo se naši kmetski poslanec v zbornici za reči nam na škodo. Dragi kmetje brali ste v

Cela Evropa je prejšnji in ta teden strmela nad dogodki, ki so se vršili na Turškem. Komaj smo čuli glas, da je mir na Srbskem in Črnojgori, kar pride vest, da Balkan ne more do mira priti, slišali smo o krvavih dogodkih na Turškem. Sultan Abdul Hamid veljal je namreč lani ustavo za svoje podložnike. Sedaj pa je mislil, da bo z pomočjo duhovčine, ki je vedno za reakcijo, spet postal samovladar. Pa sultan računal je brez Mladoturkov, naprednjakov. Prejšnji teden misil je ves svet, da so Mladoturki uničeni, da se je Turčija spet zatemnilo solnce prostosti in napredka. A glej! Nakrat, kakor bi iz zemlje izrasla, stala je mladoturška četa pred Carigradom, nič ni pomagala sultansu udana četa, nič močne utrdbe Carigrada, celo palaco so po zmagonenem prihodu Mladoturki zavzeli. Stirnajst dni po sultansovem poskusu Mladoturke uničiti, uničili so oni njega. Že pred nekaj dnevi je vedenia mladoturskega parlamenta sklenila odstaviti sultana, in 27. t. m. jo deputacija naznačila sultani, da je odstavljen. Takoj bil je proglašen za sultana brat odstavljenega. Rešad, ki si je pridjal ime Mohamed V. Odstavljeni sultan bil je najverjetnejši moriec, tisoče in tisoče ljudi dal je umoriti, zdaj pa sem ne ve, ali se njemu kaj tacega ne zgodi, kajti njegova usoda ni znana. Carigradskemu prebivalstvu pa je 101 strel na znanil, da ima novega cesarja, sultana. Da se ti celi dogodki niso vršili brez strelijanja in mrtvih, je umetno.

Zbornica je spet otvorjena. Predložena je zakonska osnova za spremembo zakona obdobja žganja, piva itd. Večje obdobje je po govoru finančnega ministra potrebno, da se pokrije državni deficit. Kmet plačaj, dolgove že drugi delajo.

Ogrska. 26. t. m. podal je ogrski ministeri predsednik Wekerle, ker je avstrijska vlada zavrgla načrt za ogrsko kartelno banko, izjavilo, da daje ogrska vlada svojo demisijo in vabil zbornico, da se odogdi. Ogrska zbornica vzel je to na znanje. Stem je spet za nekaj časa konec: ogrskim komedijam.

Dunaj. Nemški prestolonaslednik obiskal je našega cesarja. Sprejeli so ga na Dunaju z velikim veseljem in velikimi slavnostmi in častmi.

Dopisi.

Slov Bistrica. Kmetje! Pozor. — Zopet se potikajo, in hinnjo po vseh gospodskih prilizuni ter nam ponujajo in vasiljujejo kandidate za deželnozborske volitve. — Pa kakšni so ti kandidati, učitelji, oštrirji, dohtarji, duhovniki. — Ali imajo ti ljudje srce za nas, ali poznajo ti gospodje kmetsko trpljenje, težave, britnost, splošne kmetske razmere? — Ne, in stokrat ne, ker ni mogoče. — Nas izkorisčujejo za svoje namene, naše glasove potrebujojo za svojo lastno korist. Zdaj nam zopet vse najboljše obetajo da nas vlojijo, potem pa se za nas celo nič ne brigajo. Dovolj nana je jasno pokazal zdajni državni zbor, kaj nam se je vse obetalo pred volitvijo in kaj se zdaj tam za nas storii, nič in celo nič. — Priskrabo se naši kmetski poslanec v zbornici za reči nam na škodo. Dragi kmetje brali ste v